

Utbildningsnämnden

Nämndplan med budget 2017

Innehållsförteckning

1 Nämndens uppdrag	3
2 Sammanfattning	4
3 Visionen - Lätt att leva	6
4 Inriktningsdokument	8
4.1 Nuläge och förutsättningar	8
5 Strategiska målsättningar	10
5.1 Lust att lära i skolan	10
5.2 Tillväxt	13
5.3 Sysselsättning för alla	13
5.4 Delaktiga invånare och medarbetare	14
5.5 Aktiv fritid	14
5.6 Underlätta människors vardag	14
5.7 Vetenskaplig grund och ny forskning	14
5.8 Utvecklad invånardialog	15
5.9 Målinriktad kompetensförsörjning	15
5.10 Engagerade, stolta och delaktiga medarbetare	17
6 Basverksamhet	18
6.1 Verksamhetsmått	18
6.2 Beskrivning av basverksamhet	19
7 Ekonomisk sammanfattning	22
7.1 Ekonomisk sammanställning	22
7.2 Investeringar	22
8 Personal	23
9 Fastställsedatum	24

1 Nämndens uppdrag

Utbildningsnämnden ansvarar för förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildningen.

Skolan utgör en av de viktigaste grundpelarna för att bygga ett demokratiskt samhälle. Skolan ska ge eleverna kunskaper och färdigheter och i samarbete med hemmen ska skolan främja elevernas harmoniska utveckling till ansvars-kännande samhällsmedlemmar.

Nämnden ansvarar för offentlig skolutbildning inom

- förskola
- pedagogisk omsorg
- fritidshem
- förskoleklass
- grundskola
- grundsärskola
- gymnasieskola
- gymnasiesärskola
- kommunal vuxenutbildning med uppdragsutbildning och påbyggnadsutbildning
- särskild utbildning för vuxna
- utbildning i svenska för invandrare (SFI)

2 Sammanfattning

Kunder/Brukare

Utbildningsnämndens viktigaste uppgift och stora utmaning är att möta såväl befintliga som de nya kommuninvånarnas behov av förskolor och skolor med hög kvalitet på undervisningen. Alla barn och elever ska ha goda förutsättningar att lyckas och nå sin fulla potential. Barn och elevers lust att lära, höga förväntningar från pedagoger/lärare och höga förväntningar på sig själva är en viktig del av dessa förutsättningar.

Utbildningsnämnden har även under 2017 som huvudmål att samtliga elever ska nå kunskapsmålen i alla ämnen. Skolresultaten för de yngre eleverna har de senaste åren förbättrats, men motsvarande förbättring syns ännu inte bland de äldre eleverna. För de elever som går i årskurs 9 innevarande läsår är skillnaden i måluppfyllelse mellan flickor och pojkar stor och mindre än hälften av pojkarna nådde målen i alla ämnen i årskurs 8. Mönstret är detsamma på kommunens tre högstadieskolor och det är en stor utmaning att minska skillnaden mellan flickor och pojkar genom att pojkarna förbättrar måluppfyllelsen till läsårets slut.

Det är en stor utmaning att se till att de stora anpassningar som måste göras under 2017 inte ger negativa återverkningar på elevernas måluppfyllelse.

Processer

De ekonomiska anpassningarna inför 2017 innebär att det inte är möjligt med några nya satsningar. Det är däremot viktigt att så långt det är möjligt hålla i de utvecklingsinsatser som är påbörjade sedan tidigare. Det finns dock en risk att de anpassningar av organisationen som måste göras kommer innebära svårigheter att genomföra de planerade utvecklingsinsatserna.

Utvecklingen av undervisningen är central för att alla elever ska få en god utbildning. Därför är utvecklingen av det kollegiala lärandet och höga förväntningar viktiga utvecklingsområden under 2017. Det kollegiala lärandet ska utvecklas utifrån vetenskaplig grund i former som ger största möjliga effekt och tar sin utgångspunkt i elevernas och varje skolas lokala behov. Vidare ska kompetensen att möta alla elever oavsett behov förbättras. Likvärdigheten avseende studie- och yrkesvägledning ska säkerställas.

De tre tidigare fokusområdena Systematiskt kvalitetsarbete, Pedagogiskt ledarskap samt Lust att lära kommer att kvarstå även under 2017. Det systematiska kvalitetsarbetet ska stärkas ytterligare och under 2017 ska särskilt fokus ligga på att definiera kvalitetsarbetet i fritidshem och förskolan, särskolan och Ale gymnasium. Arbetet med bedömning och insatser för de yngre åldrarna ska också utvecklas. Fokus i det pedagogiska ledarskapet för 2017 blir att leda lärarnas/pedagogernas lärande.

Resurser

Den starka tillväxten i kommunen kräver en hög utbyggnadstakt av förskolor och skolor för att säkerställa att det framtida behovet tillgodoses. Utbyggnadstakten påverkar sektorns arbetsbelastning och innebär nya organisatoriska och ekonomiska utmaningar som kommer att kräva nya arbetssätt och en mer effektiv resursanvändning.

Personalen är den viktigaste resursen för att öka måluppfyllelsen. Sektorn ska säkerställa att alla lärare har rätt ämnesbehörighet i de ämnen som de undervisar i. Rekrytering av både förskollärare och behöriga lärare i flera ämnen har blivit allt svårare, och därför är arbetet med att ta fram en långsiktig strategisk kompetensförsörjningsplan för verksamheten viktig.

Verksamheten ser över alla möjligheter till anpassningar, men då verksamhetens stora kostnadsposter är personal och lokaler i nämnd ordning, finns det inte så stora möjligheter att hitta anpassningar i den omfattning som krävs inom andra områden än personalen, vilket innebär att det kommer att bli omfattande neddragningar.

Förskolan kommer intensifiera anpassningen av antalet öppna avdelningar under året och då främst på de orter där efterfrågan på platser är liten samt effektivisera personalplaneringen med hjälp av ett digitalt närvarorapporteringssystem. Lokalersättningar till fria förskolor och förskolor kommer från och med 2017 baseras på deras faktiska lokalkostnader och inte som nu baserat på ett genomsnitt av kommunens lokalkostnader.

En striktare budgetdisciplin för samtliga enheter inom sektorn kommer att krävas för att klara anpassningarna.

Tillkommande medel ur utvecklingsstödet avsätts för uppkomna omställningskostnader under året.

En central faktor för att förbättra resultaten i skolan är den psykosociala arbetsmiljön för både barn, elever och personal. Personalens sjukfrånvaro har minskat under 2016 och ett fortsatt fokus på arbetsmiljön och sjuktal är extra viktigt under 2017 då en hel del ekonomiska anpassningar kommer att behöva göras på enheterna.

Ekonomi

Utbildningsnämnden har för 2017 en prognostiserad volymökning med 158 elever i grundskolan och 35 barn i förskolan på årsbasis. Eftersom fullmäktige beslutat om frysta ramar med undantag av kompensation för lönerrevisionen under året, innebär det att nämnden inte får någon målgruppskompensation utan måste inrymma hela volymökningen inom befintlig organisation. Det leder till större barngrupper och klasser generellt.

Utbildningsnämnden får därtill en kostnadsökning på cirka 40 mkr i form av bland annat ökade lokalkostnader för Kronaskolan, Kronans fritidshem och Kronans förskola med 12 mkr samt driftkostnader för 5 avdelningar på Kronans förskola och tre tillkommande avdelningar på Glasblåsarens förskola på sammantaget cirka 15 mkr som inte inrymdes i 2016 års budget. GR har gjort en uppräknig av den interkommunala ersättningen för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan på cirka 9 mkr. Nämnden har också en höjning av kostnaderna för externa lokaler och paviljonger med 3 mkr.

Nämnden prognostiserar intäkter i form av olika riktade statsbidrag till 12 mkr för 2017. Nettokostnadsökningen för nämnden blir därmed 27,5 mkr. Eftersom 2017 års ram är fryst till samma ram som för 2016 innebär det att 27,5 mkr måste hanteras i form av anpassningar av organisation och verksamhet.

3 Visionen - Lätt att leva

För att åstadkomma en förändring måste man veta i vilken riktning man ska gå. I Ale bedrevs under 2012 ett arbete som resulterade i visionen "Ale – Lätt att leva". Visionens syfte är att utmana hela organisationen att arbeta mot gemensamma långsiktiga mål. När 1 900 medarbetare arbetar i samma riktning skapar detta en stark kraft. En vision kan gärna vara djärv och den ska skapa engagemang. Visionen ska också vara lätt att kommunicera vilket leder till att alla kan ta till sig innebörden och omsätta orden till handling. Visionen har som måltidpunkt 2025.

Verksamhetsplanen 2017 utgår från Ales vision.

I Ale är det nära till skola, arbete och sköna naturupplevelser. Det centrala läget i Götaälvdalen med närhet till Göteborgs storstadspuls är en tillgång. I Ale antar vi utmaningar med lust och energi. Vi underlättar vardagen, förädlar vår service och värnar den gemensamma livsmiljön. I Ale inspireras vi att följa våra drömmar och här är det lätt att leva.

Med visionen följer kommunens uppdrag:

Vi jobbar med glädje och engagemang för våra invånare. Tillsammans ska vi förädla våra tjänster och förenkla människors vardag. Med mod, samarbete och energi skapar vi en levande kommun för både invånare och företagare. Vi ger aleborna livskvalitet och inspiration att förverkliga sina drömmar!

Och vår värdegrund:

- Stolthet - Vi utvecklar vårt uppdrag och skapar förtroende i det personliga mötet.
- Omtanke - Vi bemöter alla med öppenhet, tillit och respekt.
- Lust - Vi arbetar med kreativitet, energi och glädje

Visionen används som grund för kommunens lednings- och styrsystem. Visionsbilden bryts ner till strategiska målsättningar som samlas i en strategikarta med tydligt och uttalat ansvar. Strategikartan har 2018 som målpunkt för att knappt halvvägs mot den tilldelade tiden för visionen tydligt flytta fram positionerna. Till varje målsättning kopplas drivande mål som mäts och analyseras regelbundet.

4 Inriktningsdokument

Att tidiga insatser är det allra bästa är väl känt men vi behöver säkerställa att de insatser vi gör får effekt. Därför ska tydlig uppföljning och planering av tidiga insatser ske. För att säkerställa hög kvalitet och likvärdighet i bedömningarna behöver insatser göras kring bedömning för de lägre åldrarna.

Mål och mätetal för kollegialt lärande ska tas fram. Det är inte bara elevernas lust att lära som är viktig. Lärarens lust att lära nytt är en förutsättning för att nå målen om ökade kunskapsresultat för alla elever i Ale.

Under året ska satsning på pedagogiskt ledarskap göras med utgångspunkt i den utvärdering som sker 2016.

Vi ser en positiv utveckling när det gäller resultat för våra elever vilket är mycket glädjande. Arbetet med elever som har ambitioner att nå de allra högsta betygen och resultaten är viktigt och det ska finnas strategier för hur man möter de eleverna

En del i begreppet Lust att lära är höga förväntningar på alla elever. I begreppet bör också elevens kunskap kring sina egna mål och vad som krävs för att nå dessa finnas med. En gemensam syn på vad höga förväntningar egentligen innebär behöver finnas, hur vet vi annars att samma höga förväntningar ställs på alla barn och elever? Definitioner, mätetal och mål ska arbetas fram.

I skollagen står att Studie - och yrkesvägledning ska finnas tillgänglig i alla årskurser. En bra kunskap kring just studie - och yrkesval är viktigt ur många perspektiv, bla ekonomiska då felval i gymnasiet blir kostsamma. Även i tidig ålder behöver kunskapen kring olika yrkesval öka. Här ska samarbete med näringsliv och arbetsförmedlingen utökas.

Utöka PRAO till två perioder i högstadiet.

För ett par år sedan påbörjades ett arbete för att förbättra den psykosociala arbetsmiljön. Det är mycket viktigt att det arbetet fortgår och att man i dialog kommer vidare i arbetet.

Sektorn har problem med hög sjukfrånvaro vilket är problematiskt på många sätt. Det är inte bra att våra medarbetare är sjuka och det är inte bra att vi ibland står utan personal och riskerar att till och med får stänga förskoleavdelningar. På kort sikt måste tillgången till vikarier säkerställas.

I Kommunen finns god kompetens om elever med diagnoser och psykisk ohälsa men kunskapen måste spridas till fler så att alla elever blir bemötta utifrån sina förutsättningar.

Mål för, och uppföljning av, vuxenutbildningen ska tas fram. Samarbetet mellan AME, Komvux och försörjningsstöd måste utökas i syfte att öka anställningsbarheten hos människor i befintligt eller begynnande utanförskap. Tillgången till SYV på Komvux ska ses över och möjligheten att göra Studie - och yrkesvägledning offentligt tillgänglig för alla Alebor som är intresserade av att byta karriär ska ses över.

Mål för och uppföljning av särskolan ska tas fram.

Vi ska säkerställa utvecklingen och utbildningen för de elever som går på så kallade köpta platser, dvs är i en verksamhet med annan utförare än Ale kommun.

IM är en möjlighet för de elever som inte på sitt första försök kom in på ett nationellt gymnasieprogram. Mål för hur länge elever läser på IM ska tas fram och aktiviteter definieras för hur man uppnår de målen

4.1 Nuläge och förutsättningar

Utbildningsnämndens och sektorns viktigaste uppgift och stora utmaning är att möta såväl befintliga som de nya kommuninvånarnas behov av förskolor och skolor med hög kvalitet på undervisningen. De ekonomiska anpassningarna inför 2017 innebär att det inte är möjligt med några nya satsningar. Det är däremot viktigt att så långt det är möjligt hålla i de utvecklingsinsatser som är påbörjade sedan tidigare. Det finns dock en risk att de anpassningar av organisationen som måste göras under 2017 kommer innebära svårigheter att genomföra de planerade utvecklingsinsatserna. Att se till att anpassningarna inte ger negativa återverkningar på elevernas måluppfyllelse blir en stor utmaning för kommunens skolor.

De fokusområden som sektorn tidigare bedömt som högst prioriterade i sektorns utvecklingsprogram inom den pedagogiska utvecklingen kommer att kvarstå även under 2017: Systematiskt kvalitetsarbete, Pedagogiskt ledarskap samt Lust att lära. Utvecklingsprogrammet är indelat i tre delar som är väl integrerade med varandra. pedagogisk utveckling, lokalförsörjning och kompetensförsörjning.

Skolornas pedagogiska bokslut har också satt fokus på elevhälsan som ett prioriterat område. Omställningen till förebyggande- och främjandeuppdraget med EHT på skolorna som arbetar nära den pedagogiska vardagen är en förutsättning för framgång.

Under 2016 har samverkan med övriga sektorer stärkts. Det finns dock stora utvecklingsområden till exempel Västbusarbetet. Västbus handlar om de barn och elever som har det absolut svårast i skolan, och/eller i sina andra vistelsemiljöer. När Västbusmöten inte fungerar ger det en negativ återverkan i skolorna. Därför är Västbus ett angeläget utvecklingsområde som påbörjats under 2016.

Det systematiska kvalitetsarbetet är på många sätt en förutsättning för allt utvecklingsarbete. Planering av såväl undervisning som hela sektorns verksamhet utifrån en tydlig uppföljning med ordentlig analys skapar goda möjligheter att sätta in rätt åtgärder där det behövs.

I Skolinspektionens enkät vårterminen 2016 framgår att Ale för områdena pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen låg över rikets genomsnitt. De främsta orsakerna till det är förmodligen ett medvetet och systematiskt arbete av kompetenta rektorer som arbetat flera år på sin skola. Flera rektorer beskriver vikten av att vara närvarande i och leda det pedagogiska arbetet och lärarnas utveckling.

Trenden med förbättrade kunskapsresultat för de yngre eleverna håller i sig. Resultaten för årskurs 3 på nationella proven samt bedömningarna för årskurs 1-5 förra läsåret visar på god måluppfyllelse. Årskurs 6 hade goda resultat, dock något lägre än förra årets toppresultat. Det senaste läsåret syns även en förbättring i årskurs 7. I vårterminens betyg för årskurs 9 har meritvärdet och andelen som uppnått målen i alla ämnen ökat något, men andel behöriga till gymnasiet har minskat jämfört med föregående läsår. Skillnaden mellan flickor och pojkar har också ökat igen jämfört med föregående läsår då skillnaderna var ganska små. För nuvarande elever i årskurs 9 var det mycket stor resultatskillnad mellan flickor och pojkar. 70,6% av flickorna nådde målen i alla ämnen, jämfört med 45,4% av pojkarna. Mönstret är detsamma på kommunens tre högstadieskolor och det är en stor utmaning att minska skillnaden mellan flickor och pojkar genom att pojkarna förbättrar måluppfyllelsen till läsårets slut.

De båda större högstadieskolorna når ännu inte goda resultat inom flera viktiga områden. En djupare och tydligare analys från undervisningen behövs för att ge svaret på varför. Utan det finns risk att de förbättrade resultaten från yngre åldrar inte fortsätter när eleverna blir äldre. Den fortsatta utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet och utvecklingen av undervisningen måste därför vara fortsatt fokus. Det finns mycket forskning som visar att en generell kvalitetsförbättring av undervisningen minskar resultatskillnaden mellan olika grupper, till exempel flickor och pojkar.

Den starka tillväxten i kommunen kräver en hög utbyggnadstakt av förskolor och skolor och både nämnd och sektorledning måste lägga mycket fokus och kraft för att säkerställa att det framtida behovet tillgodoses. Utbyggnadstakten påverkar hela sektorns arbetsbelastning och innebär i förekommande fall också att rektorer och förskolechefer får en större arbetsbörda. Den ökade tillväxten innebär nya ekonomiska utmaningar och kommer att kräva nya arbetssätt och en mer effektiv resursanvändning.

5 Strategiska målsättningar

5.1 Lust att lära i skolan

Nämndens prioriterade mål:

5.1.1 Samtliga elever ska nå målen i alla ämnen

Mått	Utfall 2015	Utfall T2 2016	Målvärde 2017
Meritvärde årskurs 9 (samtliga ämnen)	199	201	
Andel elever som nått målen i alla ämnen ska öka. Målet för 2018 är 81 %. För 2017 är målvärdet 76 %.	65 %	66,1 %	76 %
Andel elever som nått målen i alla ämnen, årskurs 8	54,4 %	56 %	
Andel elever som nått målen i alla ämnen, årskurs 7	55,5 %	63 %	
Andel elever som nått målen i alla ämnen, årskurs 6	80,8 %	79,4 %	
Andel behöriga till gymnasieskolans studieförberedande program	75,8 %		
Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesförberedande program ska öka. Målet för 2018 är 90 %. För 2017 är målvärdet 87 %.	81 %	78,1 %	87 %

Uppdrag:

Sektorn ska i samråd med varje grundskola sätta tydliga mål som svarar mot de uppsatta målen på kommunnivå avseende behörighet till gymnasiet och andel elever som når kunskapsmålen i alla ämnen

Kommunfullmäktige har beslutat om målvärde för eleverna när de slutar grundskolan avseende behörighet till gymnasieskolan och andel som nått målen i alla ämnen. De tre högstadieskolornas målvärde ska tillsammans motsvara målvärdet på kommun-nivå.

Nämndens prioriterade mål:

5.1.2 Andel barn och elever som känner önskan att lära sig mer ska öka

Mått	Utfall 2015	Utfall T2 2016	Målvärde 2017
Andelen elever i årskurs 8 som känner önskan att lära sig mer ska öka. Målet för 2018 är 55 %. För 2017 är målvärdet 48 %.	42,5 %	45 %	48 %
Elevens önskan att lära sig mer, åk 5	80 %	86 %	80 %
Eleven vet vad den ska kunna för att nå målen, åk 5	84 %	85 %	93 %
Eleven vet vad den ska kunna för att nå målen, åk 8	73 %	63 %	85 %
Elevens önskan att lära sig mer, åk 6	70,3 %	68,4 %	
Elevens önskan att lära sig mer, åk 7	42 %	52 %	55 %

Uppdrag:

Sektorn ska i samråd med varje grundskola sätta tydliga mål som svarar mot de uppsatta målen på kommunnivå avseende elevens önskan att lära sig mer

Kommunfullmäktige har beslutat om målvärde för eleverna i årskurs 8 avseende önskan att lära sig mer. De tre högstadieskolornas målvärde ska tillsammans motsvara målvärdet på kommun-nivå.

Uppdrag:

PRAO ska utökas till två perioder

Sektorn ska under 2017 utvärdera pågående arbete med prao samt utreda förutsättningarna för att utöka från en till två PRAO-perioder under högstadietiden. Utredningen ska omfatta ekonomi och arbetsinsats från sektorn, och civilsamhällets möjlighet och vilja till mottagande. Utvärderingen ska rapporteras under första halvåret 2017, och därefter ska utredningen göras.

Uppdrag:

Höga förväntningar och ledning och stimulans för alla att nå längre

En plan för det fortsatta arbetet med höga förväntningar ska tas fram av sektorn. Grunderna i den består i att ta fram material så som forskning och diskussionsunderlag som bearbetas på olika nivåer. Därefter definierar sektorn mål och mätetal med koppling till Skolinspektionens enkät (numera GR). Under 2017 ska material finnas tillgängligt för arbete bland lärarna. Resultatet av utvecklingsarbetet redogörs för i pedagogiskt bokslut.

Nämndens prioriterade mål:**5.1.3 Förbättrat pedagogiskt ledarskap i skolan**

Under 2017 ska arbetet fortsätta med att öka förutsättningarna för pedagogiskt ledarskap genom att mer tid avsätts på enheterna. Det sker istället en tätare individuell uppföljning kopplad till enhetens behov. En fortsatt strategi ska vara en tydligare koppling till vetenskaplig grund. Fokus för 2017 i det pedagogiska ledarskapet blir att leda lärarnas/pedagogernas lärande.

Uppdrag:

Fokuserad satsning på det pedagogiska ledarskapet

Mått	Utfall 2015	Utfall T2 2016	Målvärde 2017
Rektor har god kunskap om det dagliga arbetet i skolan		83 %	83 %
Rektor arbetar för att främja elevernas kunskapsutveckling		89 %	89 %
Rektor tar ansvar för det pedagogiska arbetet på skolan		82 %	82 %
Rektor ser till att utvärdering av elevernas kunskapsutveckling ligger till grund för utveckling av utbildningen		79 %	79 %
Rektor ser till att arbetssätt förändras om eleverna inte uppnår kunskapskraven		70 %	70 %
Rektor ser till att uppföljningen av mitt och mina kollegors arbete leder till relevanta förändringar i arbetssätt		64 %	64 %

Andel av pedagogisk personal som svarar Stämmer helt och hållet och Stämmer ganska bra.

Indikatorer för Pedagogiskt ledarskap i skolan

Frågorna besvaras av den pedagogiska personalen på skolan, svarsalternativen är: Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls, Vet ej.

Uppdrag:**5.1.4 Sektorn ska fortsätta att utveckla kollegialt lärande på samtliga nivåer**

Lärares utveckling av undervisningen genom kollegialt lärande är centralt för att alla elever ska få en god utbildning. Under de senaste åren har detta bedrivits bland annat genom Matematik- och Läslyft och andra typer av kollegiala lärandeformer. Det är också en viktig del i det pedagogiska ledarskapet att leda lärares lärande, därför är det kollegiala lärandet i fokus både bland medarbetare och skolledare. Det är en utmaning att få det lärandet att ske och ge effekt i undervisningen.

För att nå så långt som möjligt är det viktigt att ha en vetenskaplig grund som stöd i att utveckla former för det kollegiala lärandet. Under 2017 ska både rektorer och förstelärare bearbeta befintlig forskning i syfte att det kollegiala lärandet ska bedrivas i former som ger största möjliga effekt. Centrala kriterier tas fram och mot dessa kan det kollegiala lärandet sedan definieras. Målet bör vara att alla pedagoger deltar i sådant kollegialt lärande varje läsår. Innehållet tar sin utgångspunkt i elevernas och varje skolas lokala behov.

Uppdrag:**5.1.5 Sektorn ska fortsätta att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på samtliga nivåer**

Sektorn har under de senaste åren arbetat med att förstärka och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på både förskolor och skolor. Alla verksamheter inom sektorn ska kvalitetssäkras och arbeta utifrån årshjulet och göra tydliga uppföljningar av verksamhetens resultat och kvalitetsfaktorer. Under 2017 ska särskilt fokus ligga på att definiera kvalitetsarbetet i fritidshem och förskolan, särskolan och Ale gymnasium.

Uppdrag:**5.1.6 Mål för hur länge elever läser på IM ska tas fram.****Uppdrag:****5.1.7 Sektorn ska utveckla arbetet med bedömning och insatser i yngre åldrar**

Sektorn ska stödja enheterna i implementering, genomförande samt uppföljande åtgärder utifrån det nya obligatoriska bedömningsstödet för yngre åldrar. Åtgärderna för de elever som hamnat under gränsen följs upp särskilt samt att alla elevers kunskapsutveckling bedöms fyra gånger per år.

Uppdrag:**5.1.8 Sektorn ska i samverkan med de andra sektorerna utveckla arbetet med tidiga samordnade insatser**

Uppdraget delas mellan övriga sektorer och utförs inom ramen för TSI (Tidiga samordnade insatser) som leds av sektor KS.

Uppdrag:**5.1.9 Sektorn ska utveckla ökad kompetens att möta alla elever**

En ny utbildning finns med syfte att stärka den specialpedagogiska kompetensen generellt i skolan för alla lärare kallad Specialpedagogik för lärande. Kompetensutvecklingen är vetenskapligt förankrad och sker genom kollegialt lärande på samma sätt som Läslyftet och Matematiklyftet. Sektorn ska se till att innehållet kompletteras så att det möter inriktningen ovan avseende individuella behov. En plan för genomförande ska tas fram under 2017.

Uppdrag:**5.1.10 Sektorn ska säkerställa att grundskolan är helt avgiftsfri**

Utbildningen i grundskola och särskola ska vara avgiftsfri.

Belopp som var för sig kan bedömas som obetydliga kan tillsammans strida mot bestämmelserna om en avgiftsfri skola. Därför måste man göra en helhetsbedömning av samtliga kostnader som belastar en elev under ett läsår. (Skolinspektionen).

I Ales kommunala skolor är det alltid enheterna som står för kostnaderna för läromedel och kostnader som till exempel utflyktsmat, entréavgifter och färdbiljetter.

Uppdrag:**5.1.11 Sektorn ska under 2017 tydliggöra vuxenutbildningens mål samt utveckla de samarbetsformer som främjar måluppfyllelse.**

Inför 2017 råder det osäkerhet om vad som kommer att hända inom GR avseende vuxenutbildning, eventuella samordningar för SFI diskuteras. Det finns också frågetecken kring statsbidragen gällande yrkesutbildningar.

Utredning och förslag om nya beslut ska presenteras första kvartalet 2017.

Uppdrag:**5.1.12 Sektorn ska säkerställa likvärdigheten avseende studie- och yrkesvägledning inom skolan**

För att säkerställa likvärdigheten avseende studie- och yrkesvägledning ska en kommungemensam SYV-plan tas fram i samarbete med näringsliv. SYV-planen ska inkludera hela utbildningsuppdraget i Ale. Sektorn räknar med att presentera planen för nämnden i samband med delårsbokslutet tertial 2.

5.2 Tillväxt

Uppdrag:**5.2.1 Sektorn ska medverka till den pedagogiska utformningen av standardkoncept för skolor och förskolor**

Den starka tillväxten i kommunen kräver både nya förskole- och skolbyggnader och renovering av befintliga lokaler. Väl genomtänkta lärmiljöer som är utformade efter de pedagogiska behoven skapar möjlighet för högre måluppfyllelse, ökar attraktiviteten till kommunen, och skapar bättre förutsättning för rekrytering av personal. Att utforma ett koncept som kan användas för flera byggnationer över längre tid innebär en mer effektiv hantering av kommunens resurser.

5.3 Sysselsättning för alla

Uppdrag:**5.3.1 Erbjud praktikerplatser och olika former av stödanställningar i den kommunala verksamheten**

5.4 Delaktiga invånare och medarbetare

Mått	Utfall 2015	Utfall T2 2016	Målvärde 2017
Andel invånare som upplever att de har insyn och inflytande över kommunens verksamhet ska öka. Målet 2017 är 47 %. Målsättningen 2018 är 50 %.	42 %	42 %	47 %
Andel vårdnadshavare i förskola som svarar på GR-enkäten	37 %		50 %

Mått rad 1: avser hela kommunen

Mått rad 2: Förskolans enkät för 2016 pågår nu, resultat kommer i början av 2017.

Det översta måttet avser hela kommunen. I förskolan mäts delaktighet och inflytande i den gemensamma enkäten för Göteborgsregionen. Enkäten riktar sig till vårdnadshavare i förskola och elever i grundskola. För att kunna mäta vårdnadshavares upplevelse av delaktighet behöver svarsfrekvensen öka.

5.5 Aktiv fritid

Uppdrag:

5.5.1 Sektorn ska skapa nya kontaktytor mellan barn, ungdomar och föreningslivet.

Samverkan mellan skola/skolbarnsomsorg och föreningsliv skapar goda förutsättningar för en aktiv fritid och en utveckling av föreningslivet. (Ale Verksamhetsplan 2017)

Kultur och fritid samarbetar med föreningslivet för att skapa nya kontaktytor mellan barn och unga och föreningslivet. I samband med föreningsträffar kan nya kontakter knytas och både föreningslivet och de unga kan hitta nya samverkansformer. Genom mer samarbete kan fler samverkansformer skapas, till exempel mellan föreningsliv och fritidshemmen.

Uppdrag:

5.5.2 Utveckla Ale Kulturrum till ett aktivitetshus för alla i Ale

Genom en tydlig avgränsning mellan de allmänna ytorna och skolans del av byggnaden, som inte är avsedd för allmänheten, skapas en tydlighet och medger ökat nyttjande i form av olika kulturinslag och föreningsaktiviteter för allmänheten.

5.6 Underlätta människors vardag

Mått	Utfall 2015	Utfall T2 2016	Målvärde 2017
Sammanvägt Nöjd kund index för alla våra verksamheter skall öka			

5.7 Vetenskaplig grund och ny forskning

Uppdrag:

5.7.1 Sektorn ska utforma en övergripande strategi för arbetet med vetenskapliga metoder och samverkan med universitet och högskolor

Sektorn arbetar med att utveckla en gemensam strategi i samverkan med ATO för arbetet med tillämpningen av vetenskapliga resultat och metoder. Sektorn samverkar med universitet och högskolor i den omfattning som är möjlig med hänsyn till tillgängliga resurser.

5.8 Utvecklad invånardialog

Uppdrag:

5.8.1 Medborgardialog som arbetsverktyg ska införas och vara ett naturligt inslag i våra verksamheter

Sektorn har sammanställt en rapport om ungdomars delaktighet och inflytande som innehåller ett antal förslag som kan utvecklas under 2017.

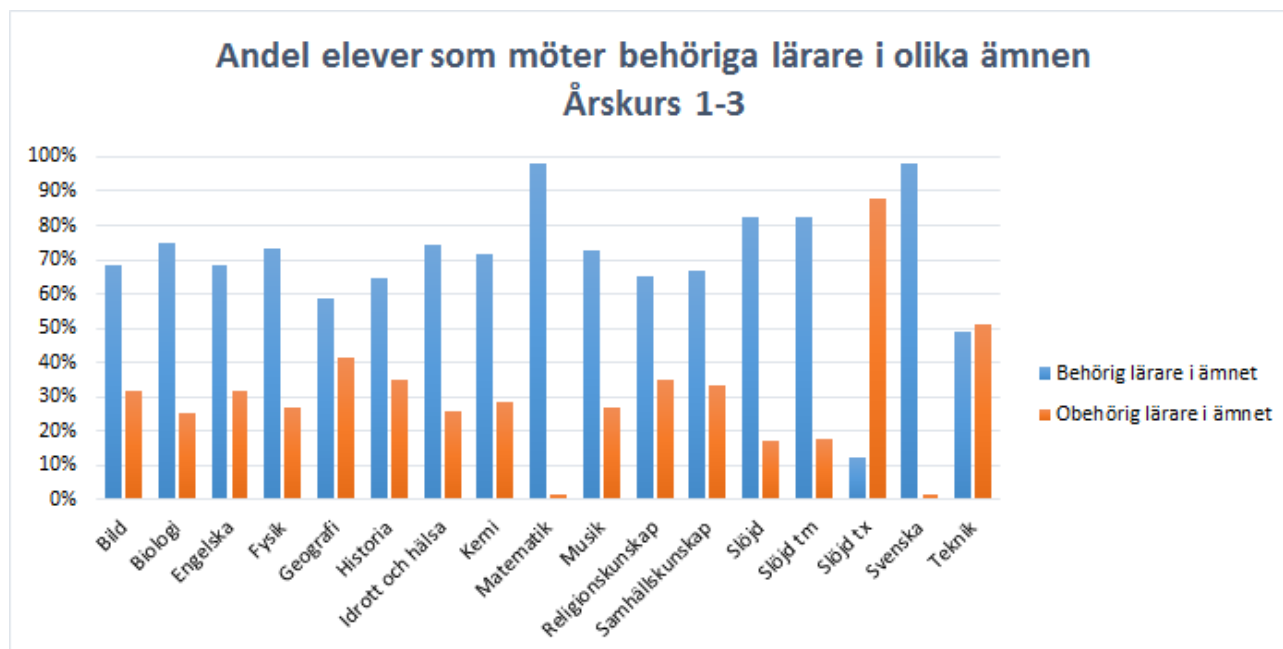
5.9 Målinriktad kompetensförsörjning

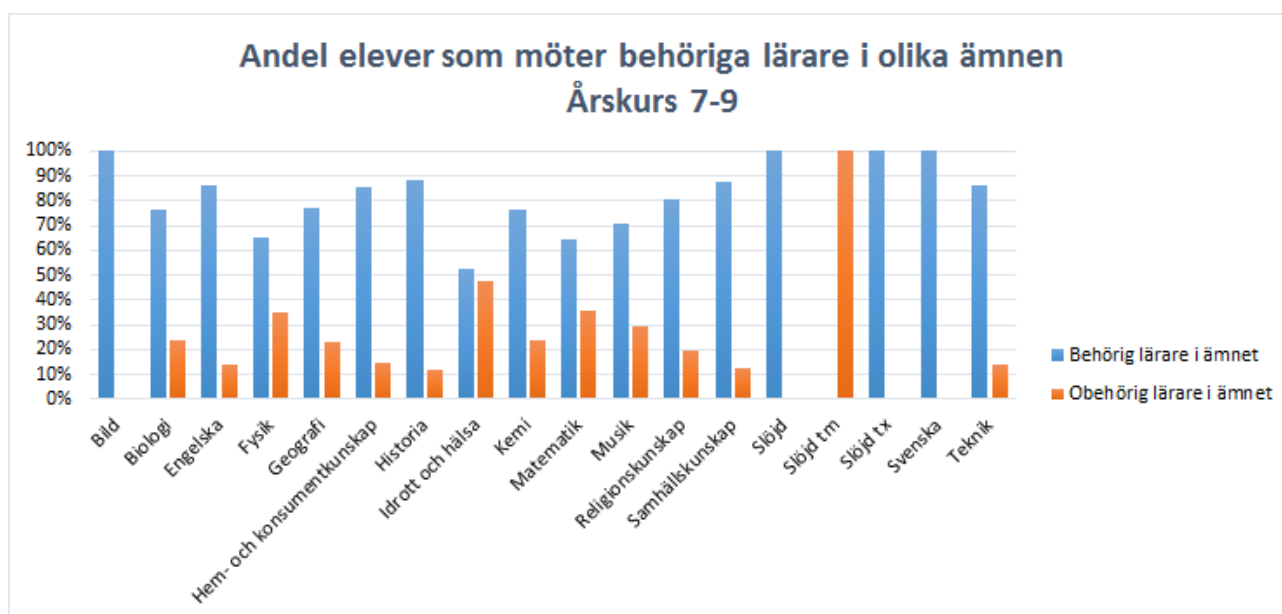
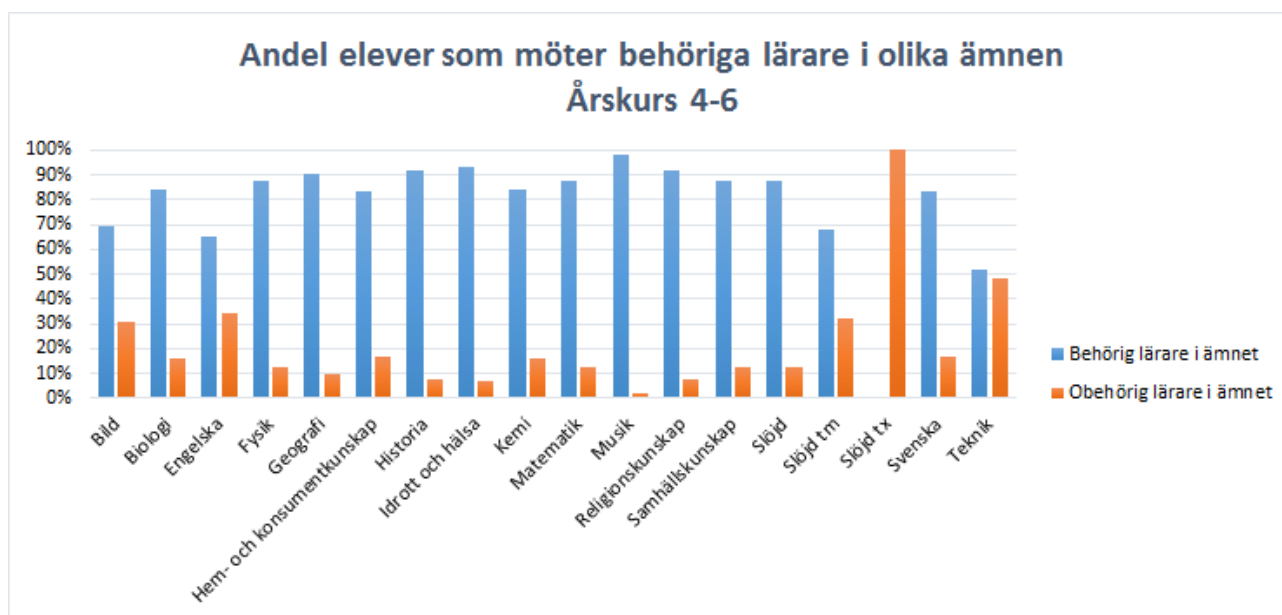
Nämndens prioriterade mål:

5.9.1 Samtliga lärare i Ales kommunala skolor ska ha legitimation och undervisa med rätt ämnesbehörighet

Mått	Utfall 2015	Utfall T2 2016	Målvärde 2017
Andel förskollärare	54 %	53 %	55 %
Andel lärare i grundskolan som har legitimation	88,8 %		
Andel elever som möter behöriga lärare årskurs 1-3			
Andel elever som möter behöriga lärare årskurs 4-6			
Andel elever som möter behöriga lärare årskurs 7-9			

Andel elever som möter behöriga lärare, se diagram nedan, läsåret 2015/16

Uppdrag:

5.9.2 Sektor ska utreda möjligheten för kommunens barnskötare att vidareutbilda sig till förskollärare

Sektorn avser att delta i ett GR-samarbete kring uppdragsutbildning för barnskötare som vill vidareutbilda sig till förskollärare i samarbete med Högskolan i Borås. Sektorn behöver utveckla en beskrivning av villkor och förutsättningar för att delta i utbildningen.

Uppdrag:

5.9.3 Plan för strategisk kompetensförsörjning inom varje sektor

Sektorn har påbörjat en kartläggning av bristyrken och nyckelkompetens för att kunna göra en handlingsplan för strategisk kompetensförsörjning.

5.10 Engagerade, stolta och delaktiga medarbetare

Mått	Utfall 2015	Utfall T2 2016	Målvärde 2017
Målet är att 85 % av kommunens anställda år 2018 ska vara heltidsanställda. Målsättningen för 2017 är 81 %.		95 %	81 %
Sjuktalen 2017 ska vara lägre än sjuktalen för 2016, både korttidsfrånvaron och den totala sjukfrånvaron.	7,2 %	5,7 %	6 %

Sjukfrånvaro 5,7% avser första halvåret 2016

Nämndens prioriterade mål:

5.10.1 Den psykosociala arbetsmiljön ska förbättras

Mått	Utfall 2015	Utfall T2 2016	Målvärde 2017
Sjukfrånvaro totalt (tillsvidareanställda)	7,2 %	5,7 %	6 %
Nöjd medarbetarindex Arbetsmiljö och hälsa, andel enheter med indexvärde på minst 51	51 %		51 %
Nöjd medarbetarindex Engagemang och glädje, andel enheter med indexvärde på minst 85	85 %		85 %

Sjukfrånvaro 5,7% avser första halvåret 2016

Medarbetarenkäten genomförs vartannat år. Senaste enkäten gjordes 2015.

Sektorn har haft ett ökat fokus på arbetsmiljön och sjukfrånvaron för första halvåret 2016 har minskat väsentligt inom alla sektorns verksamheter jämfört med första halvåret 2015. Sektorn närmar sig nu det långsiktigt uppsatta målet på en sjukfrånvaro på 5%. Sektorledningen har påbörjat en analys med fortsatt uppföljning under hösten 2016.

Den senaste medarbetarenkäten 2015 visade på generellt på stora förbättringar i sektorn, men ändå stora variationer mellan enheterna. Flera skolor med äldre elever, men också förskolor hade låga värden avseende Engagemang och glädje och Arbetsmiljö och hälsa.

Ett fortsatt fokus på arbetsmiljön och sjuktal är extra viktigt under 2017 då en hel del ekonomiska anpassningar kommer att behöva göras på enheterna.

6 Basverksamhet

6.1 Verksamhetsmått

Verksamhet	Verksamhetsmått	Utfall 2015	Budget 2016	Budget 2017	
Barnomsorg, barn 1-5 år	Antal barn i kommunala förskolor i Ale	1 471	1 502	1 558	
	varav sålda platser	3	0	2	
	Antal barn i pedagogisk omsorg, kommunal i Ale	71	70	70	
	Antal barn i fristående förskoleverksamhet	154	153	150	
	Antal barn i kommunal verksamhet i annan kommun	17	17	13	
	Summa Alebarn	1 710	1 742	1 799	
Grundskola Förskoleklass - årskurs 9	Elever 6-12 år				
	Elever i kommunala skolor i Ale, F-6	2 423	2 505	2 672	
	- varav från andra kommuner	66	72	72	
	Köpta platser F-6	242	228	214	
	- varav Ale-elever F-6 i fristående verksamhet	218	206	196	
	- varav Ale-elever F-6 i kommunal verksamhet i annan kommun	24	22	18	
	Summa Ale-elever 6-12 år	2 595	2 654	2 814	
	Elever 13-15 år				
	Elever i kommunala skolor i Ale, årskurs 7-9	892	923	962	
	- varav från andra kommuner	27	33	33	
	Köpta platser 7-9	176	168	171	
	- varav Ale-elever 7-9 i fristående verksamhet	149	146	148	
	-varav Ale-elever 7-9 i kommunal verksamhet i annan kommun	27	22	23	
	Summa Ale-elever 13-15 år	1 036	1 052	1 100	
	Summa Ale-elever totalt	3 631	3 706	3 914	
	Fritidshem	Antal barn på kommunala fritidshem i Ale	1 515	1 574	1 687
		- varav sålda platser	37	41	40
Köpta platser		158	168	178	
- varav Alebarn på fritidshem i fristående verksamhet		151	162	168	
- varav Alebarn på fritidshem i kommunal verksamhet i annan kommun		7	6	10	
Summa Alebarn		1 636	1 701	1 825	

Verksamhet	Verksamhetsmätt	Utfall 2015	Budget 2016	Budget 2017
Grundsärskola	Antal barn i kommunal särskola i Ale	38	43	
	Antal integrerade sarskole-elever			
	Köpta platser	1	1	
	Summa Ale- elever i sarskolan	39	44	
	Elever som har modersmålsundervisning	411	488	550
	Elever som har studiehandledning		140	225
Gymnasium	Antal elever i Ale gymnasium IM	62	120	110
	-varav elever från andra kommuner	4	10	15
	Köpta platser	1 037	1 059	1 069
	- varav Ale-elever i fristående gymnasieskolor	450	487	491
	- varav Ale-elever i kommunala gymnasieskolor	587	572	578
	Summa Ale-elever i gymnasium	1 095	1 169	1 164
Gymnasiesär	Ale-elever i gymnasiesär (köpta platser)		22	
Komvux	Antal på gymnasial och grundläggande nivå (omräknat till heltidsplatser)			
	Antal elever på SFI			

6.2 Beskrivning av basverksamhet

6.2.1 Förskola (ålder 0-6 år)

Ale kommun har 23 enheter med förskola och pedagogisk omsorg bestående av 17 dagbarnvårdare. Från januari 2014 finns en Familjecentral med Öppen förskola. Förskola erbjuds inom fyra månader till alla som har rätt till och söker plats. Alla kommunens enheter har öppet 06.00-18.00 men pedagogisk omsorg kan, om kommunens kriterier är uppfyllda, erbjudas på lämplig enhet även utanför dessa tider måndag till torsdag. Förskolan i Ale har sedan nya skollagen 2010 fokuserat på att utmana barns lärande, pedagogisk dokumentation och digitala läresurser.

Förskolan har uppdraget att lägga grunden för det livslånga lärandet. Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda en trygg omsorg. Leken är viktig för varje barns utveckling och lärande och ska därför medvetet användas för att lustfyllt stimulera fantasi, inlevelse, kommunikation och förmåga till symboliskt tänkande samt förmåga att samarbeta och lösa problem. Verksamheten ska utgå från barnens erfarenheter, intressen, motivation och drivkraft att söka kunskap och de ska därför vara delaktiga och ha inflytande över miljöns utformning och planeringen av verksamheten.

6.2.2 Grundskola (ålder 6-16 år)

Den obligatoriska verksamheten inom nämndens ansvar består av grundskola, grundsärskola. Ale kommun har 12 grundskolor och en grundsärskola. Dessutom har nämnden inom detta verksamhetsområde ansvar för förskoleklass och skolbarnsomsorg.

Det finns ett antal huvudsyften med utbildningen i grundskolan:

Barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska främja alla elevers lust att lära.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar.

Utbildningen ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov, där de ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt.

Utbildningen syftar till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer.

Förskoleklassens utbildning utgår ifrån en helhetssyn på eleverna och förbereda dem för grundskolan.

Grundskolan syftar dessutom särskilt till att förbereda eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning.

Skolbarnsomsorg

Fritidshemmet kompletterar utbildningen i förskoleklassen och grundskolan genom att arbeta mot målen i läroplanen för fritidshem samt syfta till att ge eleverna en meningsfull fritid.

6.2.3 Elevhälsa och särskild undervisning

Elevhälsa

På varje skola finns skolsköterska, skolkurator/socialpedagog och skolpsykolog. De tre professionerna ingår, tillsammans med lokal specialpedagog, i skolans elevhälsoteam som leds av rektor. Skolläkare är också knuten till den centrala elevhälsan. Elevhälsans uppdrag är att främst vara förebyggande och hälsofrämjande, de ska stödja elevers utveckling mot läroplanernas mål.

Särskola

Grundsärskola bedrivs på två enheter i kommunen, en för de yngre eleverna och en för de äldre där även träningskolan är belägen. Elever går även grupp- och individintegrerade på olika enheter i grundskolan.

Elever som läser i gymnasiesärskolan har sin undervisning i grannkommuner då Ale kommun inte bedriver egen gymnasiesärskola.

Gymnasium

Verksamheten för åldersgruppen 16-20 år består av gymnasieskola, gymnasiesärskola och det kommunala aktivitetsansvaret. Ale gymnasium finns i nya lokaler i Älvängen. Skolan erbjuder introduktionsprogrammen individuellt alternativ och språkintrouktion. Kommunen har enligt skollagen ett aktivitetsansvar för ungdomar som inte går i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan och som inte fyllt 20 år. Aktivitetsansvaret innebär till skillnad från tidigare informationsansvar att kommunen också har ett motivationsskapande uppdrag.

Modersmål och studiehandledning

För elever i grundskolan som har ett annat modersmål än svenska organiseras och genomförs undervisning i modersmål.

Studiehandledning på modersmålet finns för de elever som har behov av stöd på sitt modersmål för att kunna tillgodo-göra sig undervisningen i skolans olika ämnen.

6.2.4 Utveckling

Utvecklingsenheten består av centralt placerade specialpedagoger med olika spetskompetens, IKT-utvecklare, naturvetenskap- och teknikutvecklare samt VFU-samordnare. Enheten arbetar utifrån skolors och förskolors behov med stödjande och utvecklande insatser samt kompetensutveckling både på organisations-, grupp- och individnivå.

6.2.5 Vuxenutbildning och SFI

Den kommunala vuxenutbildningen är en viktig funktion i arbetet med måluppfyllelse kopplat till målen "Till-

växt" och "Syssetsättning för alla". Ansvaret består idag av den kommunala vuxenutbildningen med uppdrags- och påbyggnadsutbildningar, utbildning i svenska för invandrare (SFI) och särskild utbildning för vuxna (sär vux). Inom ramen för detta ansvar är det också viktigt att peka på samverkansbehovet med sektor ATO.

7 Ekonomisk sammanfattning

7.1 Ekonomisk sammanställning

Besluts/verksamhetsområden Belopp i tkr	2016		2017		
	Prognos	Budget	Budget kostnader	Budget intäkter	Total budget
Utvecklingsreserv	0	0			
Ledning & nämnd	21 044	21 964			22 078
Utvecklingsenheten	5 846	5 846			5 609
Elevhälsan, Särskolan, Modersmål	49 153	46 953			48 375
Förskola	192 639	189 539			200 725
Grundskola	368 992	368 392			352 396
Gymnasieskola	117 133	118 033			122 582
Komvux	11 612	11 412			10 953
Välkomsten	0	0			0
Totalt	766 419	762 139			762 718

Utbildningsnämnden har för 2017 en prognostiserad volymökning med 158 elever i grundskolan och 35 barn i förskolan på årsbasis. Eftersom fullmäktige beslutat om frysta ramar med undantag av kompensation för lönerrevisionen under året, innebär det att nämnden inte får någon målgruppskompensation utan måste inrymma hela volymökningen inom befintlig organisation. Det leder till större barngrupper och klasser generellt.

Utbildningsnämnden får därtill en kostnadsökning på cirka 40 mkr i form av bland annat ökade lokalkostnader för Kronaskolan, Kronans fritidshem och Kronans förskola med 12 mkr samt driftkostnader för 5 avdelningar på Kronans förskola och tre tillkommande avdelningar på Glasblåsarens förskola på sammantaget cirka 15 mkr som inte inrymdes i 2016 års budget. GR har gjort en uppräknig av den interkommunala ersättningen för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan på cirka 9 mkr. Nämnden har också en höjning av kostnaderna för externa lokaler och paviljonger med 3 mkr.

Nämnden prognostiserar intäkter i form av olika riktade statsbidrag till 12 mkr för 2017. Nettokostnadsökningen för nämnden blir därmed 27,5 mkr. Eftersom 2017 års ram är fryst till samma ram som för 2016 innebär det att 27,5 mkr måste hanteras i form av anpassningar av organisation och verksamhet.

7.2 Investeringar

Investeringar belopp i tkr	Prognos 2016	Budget 2016	Budget 2017
Ny- ombyggnad skolor/förskolor	73 000	127 500	112 000
Inventarier ny, till och ombyggnad	15 000	20 000	8 000
Årsanslag UBN	4 000	5 000	5 000
Totalt	92 000	152 500	125 000

8 Personal

Analys och kommentar

Bemanningen i skolor och förskolor har under 2016 varit god och med hög andel personal med rätt behörighet och legitimation. Vi har kunnat erhålla statsbidrag för att minska barngruppernas storlek och öka lärartätheten i lågstadiet i enlighet med de förhärskande forskningsrönen.

Verksamheten ser över alla möjligheter till anpassningar, men då verksamhetens stora kostnadsposter är personal och lokaler i nämnd ordning, finns det inte så stora möjligheter att hitta anpassningar i den omfattning som krävs inom andra områden än personalen, vilket innebär att det kommer att bli omfattande neddragningar.

Förskolan kommer intensifiera anpassningen av antalet öppna avdelningar under året och då främst på de orter där efterfrågan på platser är liten samt effektivisera personalplaneringen med hjälp av ett digitalt närvarorapporteringssystem. Lokalersättningar till fria förskolor och förskolor kommer från och med 2017 baseras på deras faktiska lokalkostnader och inte som nu baserat på ett genomsnitt av kommunens lokalkostnader.

En striktare budgetdisciplin för samtliga enheter inom sektorn kommer att krävas för att klara anpassningarna. Tillkommande medel ur utvecklingsstödet avsätts för uppkomna omställningskostnader under året.

Sjukfrånvaron har under 2016 sjunkit från över 7 % till cirka 5,7% efter första halvåret genom bland annat ett aktivt arbete på enheterna i samarbete med HR. På vissa förskolor där sjukfrånvaron har varit extra hög, har personaltätheten ökats i syfte att skapa en bättre arbetsmiljö. Med de stundande anpassningarna måste verksamheten vara mycket uppmärksam på sjukfrånvarons fortsatta utveckling för att trenden inte ska vända tillbaka igen.

9 Fastställersedatum